

SREDNJI VEK

Oblečenje, higiena, kozmetika

1. OBLAČENJE

Srednjeveški način oblečenja je variiral glede na socialni status ljudi. Oblečila plemenitejših ljudi višjega razreda so bila očitno drugačna kot oblečila nižjega sloja.

Materiali so bili volna, ki se je našla v omari tako bogatašev kot revnih prebivalcev, platno, ki so ga uporabljali za spodnje perilo, ter seveda svila, ki jo je nosil višji sloj prebivalstva.

Kmetje, moški, so nosili dolge nogavice, »srajce«, podobne tunikam, ženske pa dolge halje, tuniko, ter naprsne rute, da so si pokrile lase. Plašč iz ovčje kože in volneni klobuki ter rokavice so se nosile pozimi, za zaščito pred mrazom in dežjem, noge pa so ostale suhe pod usnjenimi škornji. Zunanja oblečila skoraj nikoli niso bila oprana in zlikana, spodnje perilo pa so redno prali.

ŽENSKE

Ženske so imele svoje lase popolnoma pokrite z ruto, pokrivalom ali obojim, kar je bilo prepleteno v nekakšne trakove. Ti trakovi so gledali izza pokrivala, lahko pa so ven gledali tudi spuščeni lasje, ki so bili včasih spleteni na vrhu glave. Srednjeveške ženske so svoje lase običajno pustile zelo dolge in se včasih celo nikoli niso postrigle.

Tančice so bile okrogle ali kvadratne, običajno zelo dolge, podobno kot poročne tančice dan danes, nekatere pa so bile kratke in niso segale dlje kot do sredine hrbta. Spredaj je ruta segala skoraj do obrvi in visela na obeh straneh obraza. Pritrjena je bila z obročem ali s čelno obvezo, pri ženskah višjega sloja pa s krono ali tulcem. Nosile so se visoke, kupolasto oblikovane kape, s kratkimi trakovi in ruto. (Si predstavlate, da bi morale nositi ruto in pokrivalo na glavi vsak dan?)

Spodnji plašč je imel tesno prilegajoče rokave na zapestju. Krila so prosto padala do tal in so bila zelo polna. Pogosto je bilo spuščeno pri straneh, čez boke. Bolj moderna so bila velika, široka krila, krinoline. Zgoraj so se nosili korzeti, ki so naredili žensko še bolj vitko.

:Žensko obuvalo so bili kratki, mehki čevlji ali škorenjčki iz usnja. Izgledali so skoraj kot nogavice. Ženski čevlji so bili podobni moškimi, vendar brez pretirane konice na koncu, in so prav tako kot moški

pogosto imeli podplat pritrjen z usnjenimi gamašami. Čevlji so bili izjemno neudobni za hojo, saj so bili podplati zelo tanki.

MOŠKI

Moški so nosili podobna oblačila: haljo, ki se spušča do nartov in pas. Oba spola sta nosila pisane pasove na čevljiv, ki so bili povezani okoli gležnja kakor sandali in so kazali obliko stopala. Križarji so dali velik pomen uporabi mošnji, ki je bila obešena na pas z vrvico iz svile ali bombaža, včasih pa tudi z kovinsko zaponko. Kasneje je to postal znak značaja romarja, ki je prejel križ in omenjeno mošnjo. Kasneje, v 13. stoletju se je moda znatno spremenila ko je bil uveden plašč, ki so ga nosili preko ostalih oblačil. To je bil s prva del oblačila, ki so ga nosile le ženske, a je bil kmalu primeren za oba spola. To je bil izvorno veliko ogrinjalo z rokavi in se je nosil čez zgornjo obleko. Od tod izhaja njegovo ime (iz francije – sur cote pomeni »gornji plašč«).

Zelo kmalu se je pojavil tudi brez rokavov kot spodnji del oblačila, narejen iz bolj dragocenega materiala. Ta plašč je bil nameščen višje nad boki, luknje za roke so bile zelo velike. Nato so bili »uvedeni« plašči z tesnimi životci. Ženske so preko njih nosile ozke 'jakne', ki so segale malo nižje od bokov, pogosto okrašene s krznom, da je plašč izgledal bolj razkošno. V 14. stoletju se je moška moda, sploh za mlade dvorjane spremenila. Nekateri so imeli obleke tako kratke in ozke, da sta bila potrebna dva, ki sta se jim pomagala obleči in sleči. Nekateri so imeli pokrivala in zelo dolge rokave, ovratnike... Čevlji so bili najbolj moderni, če so bili dolgi vsaj šenkrat toliko kot samo stopalo.

Na začetku 15. stol. Je bila moška obleka še vedno zelo kratka. Zgoraj so nosili ozek telovnik, pričvrščen z trakci in zelo tesno prilegajoče se hlače, ki so so popolnoma prikazale obris osebe. Da so poudarili širino ramen, so nosili umetne blazinice. Čevlji so bili okrašeni z dolgimi kovinskimi konicami. Na glavah so nosili koničaste klobuke, z zasukanim robom, okrašeni so bili z zlatimi verižicami in različnimi dragulji in peresi.

2. HIGIENA

Napačno je prepričanje, da se v srednjem veku nihče ni kopal. Uporabljali so lesene čebre z vodo, segreto z ognjem. Če je to dopuščalo vreme, so kad postavili zunaj na vrtu. Gospodje so pogosto zaposlili osebo, katere odgovornost je bila pripravljanje kadi z acelo družino. Ta oseba je vedno tudi potovala z družino.

Vroče kopeli so bile zelo popularne in večina mest je imela javna kopališča. Drva so grela vodo, vendar sta se tu pojavila dva problema. Prvi je, da je nekontroliran ogenj lahko poškodoval bloke zgradbe. Ko so bili gozdovi 'porabljeni', so drva postala zelo draga. Zaradi rastočih cen segrevanja vode so se bila nekatera kopališča prisiljena zapreti. Nekateri so poskušali kuriti premog, vendar je bil dim zelo nezdrav.

V sredini 14. stol. so si le najbogatejši lahko privoščili drva za vročo vodo pozimi. Ostalo prebivalstvo je bilo prisiljeno biti umazano večino časa. Sode so pogosto uporabili kot kad, tako da si je cela družina delila isto vodo. Oželi so jo skozi cunjo in pustili, da je kristalizirala in izhlapela. Nastala je pudrasta snov, blea kot sneg. Za nanos so jo zmešali z vodo vrtnic, in nanesli na obraz, umit s toplo vodo.

3. LEPOTIČENJE

Britje je bilo težko, boleče in redko. Britvice so izgledale kakor noži za rezbarjenje in pogosto so bile stare in tope. Celo striženje las je bilo neprijetno. Škarje so bile enodelne, podobne kakor velike škarje za oblikovanje trave – lase so skorajda pulile iz glave. Skozi stoletja si je nekaj prebivalstva višjega sloja celo umivalo zobe z zobno ščetko. Zobna toaleta je bila sicer dopolnjena z otiranjem zob z zeleno leskovo vejico in brisanjem z volneno cunjo.

Pomembno je bilo imeti urejene nohte in čista ušesa. Imeli so glavnike, ogledala so imela dvojni namen: praktičen in dekorativen. Videz svetle kože so dosegli z mazivom iz drobcev posebne vrste lesa, namočenih v vodi z vrtnicami. Če pa je bila koža vendarle preveč rdeča, so jo ublažili z koreniko ciklam.

Ženske so si za lepe lase nanašale olivno olje, med in galunovec (kamnina, v kateri prevladuje kalijev ali aluminijev sulfat). Te snovi so spojile in dodale živo srbero.

Za beljenje zob so uporabljale ječmenovo moko in segreto kuhinjsko sol, zmešano z medom. Glaven make-up je bil beljenje kože, ki je bil preprost za pripravo. Čisto pošenico so pustili v vodi 50 dni, nato pa zdrobili in premešali (tudi v vodi).